9, plotuose 10, 11 ir 19 (struktūros 8, 20, 21, 22, 28). Šurfe 16 fiksuota struktūra 25 ir plote 17 fiksuota struktūra 26, sprendžiant iš mūro sudėties ir krypties, yra to paties statinio ir taip pat dalinai koreliuoja su 1801 m. plane vaizduojama situacija. 1864 m. Jono Tiškevičiaus statybiniame plane žvalgytų plotų 10, 15 ir 16 (struktūros 21, 24 ir 25) vietoje pažymėti mediniai statiniai. 1938 m. plane plotų 11, 20 ir šurfo 1 vietoje matomi nedideli statiniai (priestatėliai), kurie greičiausiai ir buvo aptikti tyrimų metu (struktūros 5, 8, 22).

The Investigation at Trakų St. 1

In 2020, a field evaluation (16 test pits (71.65 m^2)) and survey (476 m^2 (22 areas)) were conducted in the vicinity of the remnants of the N part of the section of the Vilnius city defensive wall between the Trakai and Rūdninkai Gates and on the grounds of the Juozapas Tiškevičius palace building complex at Trakų St. 1 (Fig. 1). The investigation in the courtyard revealed layers, 0.8–1.5 m thick, and in places (near existing buildings) up to 2 m thick, of mixed fill soil that were created from the early 19th century in demolishing the Vilnius City defensive wall, erecting and rebuilding buildings, and other 20th-century earthwork. Test pits 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, and 13 contained a 0.5–1.2 m thick, 14th–17th-century cultural layer (Figs. 4, 5) with contemporaneous finds (Figs. 2, 3, 6). The earliest 14th–15th-century cultural layer horizon was recorded in test pits 2, 3, 5–8, 11, and 12. At a depth of 1.2–2.5 m in test pits 2, 3 and 5 lay a 5–50 cm thick layer of aeolian sand, between which and the sterile soil horizon was a 2–10 cm thick layer of dark grey, blackish humous sand preliminarily dated to the 14th – early 15th centuries (and containing only one sherd of a partly thrown pot). Five sunken objects were recorded in the aeolian sand horizon in test pits 2 and 5. 28 16th – first half of the 20th-century structures (paving, masonry walls,, and wall fragments) were recorded in test pits 1–5, 8, 9, 14, and 16 and in surveyed areas 1, 5, 6, 10–12, 15, 16, 17, and 19.

Mindaugas Mačiulis

Tyrinėjimai Bokšto gatvėje 21A

2020 m. Vilniuje, sklype Bokšto g. 21A, P dalyje, sode, bandomajam geoterminio gręžimo procesui skirtos laikinos prieduobės vietoje atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu rankiniu būdu iki įžemio ištirtas 4x1,5 m dydžio šurfas. Iš viso ištirtas 6 m^2 plotas (1 pav.). Ankstyviausio sklype užstatymo pėdsakai (remiantis architekto tyrėjo R. Zilinsko nuomone) stebimi nuo XV a. Minima, jog mūrinių pastatų sklype pagausėjo XVIII a. II pusėje, keičiantis sklypo savininkams. XIX a. minima, jog šioje vietoje buvęs dvarelis su jam priklausančiais pastatais.

Sklype įvairių apimčių tyrimai vyko nuo XX a. 8 dešimtmečio. Naujausių tyrimų informacija publikuota (*ATL 2004 metais*, 2005, p. 214; *ATL 2006 metais*, 2007, p. 395–397; *ATL 2012 metais*, 2013, p. 601–603). Trumpai apibendrinant tyrimus, nustatyta, jog sklypo P dalyje (dabartiniame sode) bendrai kultūrinis sluoksnis buvo iki 2,4 m storio. Ankstyviausi horizontai datuoti XVII a. Storiausi, iki 3,7 m, sluoksniai fiksuoti Š sklypo dalyje, kur apatiniai sluoksniai stebimi nuo XIV a.

Tyrimų metu ***šurfe 1*** rasti iki 2 m bendro storio kultūriniai sluoksniai, datuojami nuo XVII iki XX a. vidurio (2 pav.). Visi šurfe rasti sluoksniai storėja ir leidžiasi P–Š kryptimis. Šurfe po 25–30 cm storio miškožemio sluoksniu rastas 50–80 cm storio visiškai permaišytas XX a. sluoksnis su XVII a. – XX a. vidurio radiniais. 90–95 cm gylyje rastas archeologiškai

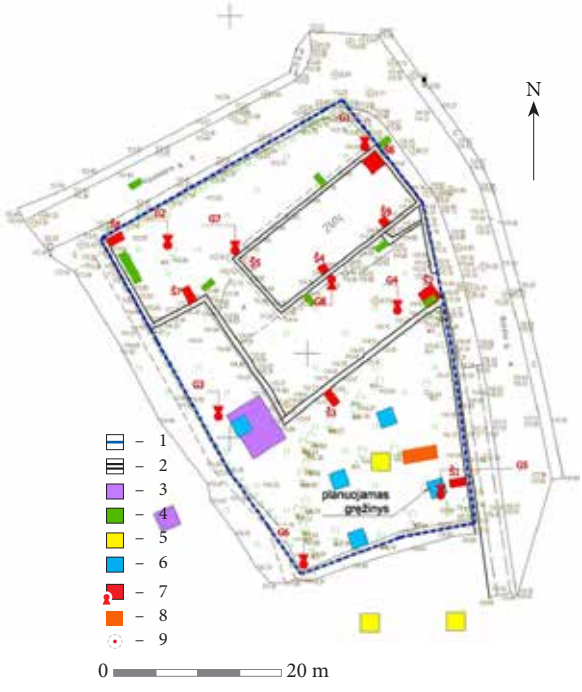

1 pav. Situacijos planas: 1 – sklypo riba; 2 – sklype esantys mūriniai statiniai; 3 – 1980–1981 m. tyrimai (A. Lisanka); 4 – 1984 m. tyrimai (E. Butėnas); 5 – 2004 m. tyrimai (E. Butėnas); 6 – 2006 m. tyrimai (R. Žukovskis); 7 – 2019 m. tirti šurfai ir žvalgyti gręžiniai; 8 – 2020 m. tyrimų vieta; 9 – geoterminio gręžinio vieta. M. Mačiulio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – plot boundary, 2 – masonry structures on the plot; 3 – 1980–1981 investigation (A. Lisanka); 4 – 1984 investigation (E. Butėnas); 5 - 2004 investigation (E. Butėnas); 6 – 2006 investigation (R. Žukovskis); 7 – 2019 test pits and survey boreholes; 8 – 2020 investigation site; 9 – geothermal borehole site.

2 pav. Šurfas 1 iš R. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 2. Test pit 1, as seen from the E.

3 pav. Šurfo 1 apačioje rastas statybinių griuvenų sluoksnis iš ŠR. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 3. The construction rubble layer discovered at the bottom of test pit 1, as seen from the NE.

vertingas 50–80 cm storio XVIII–XIX a. dulkaus smėlingo juodžemio sluoksnis. Jame surasti 174 radiniai. 1,5–1,55 m gylyje sluoksnyje surastas 15–40 cm storio labai birus statybinių griuvenų sluoksnis, susiformavęs XVII–XVIII a. (3 pav.). Nė vienų ankstesniais metais sode vykdytų archeologinių tyrimų metu šis sluoksnis neužfiksuotas. Sluoksnyje surasta 16 radinių: 8 XVII–XVIII a. glazūruotų indų šukės, XVI–XVIII a. neglazūruotų indų šukių, bei 1 XVI a. pabaigos – XVII a. I pusės plokštinio koklio fragmentas. Todėl daroma prielaida, jog sklypo P dalyje esančiame sode gali būti išlikę pastato ar pastatų (?), minimų istoriniuose šaltiniuose.

Tyrimų metu iš įvairių sluoksnių inventorintas 301 radinys. Jie perduoti LNM Viduramžių bei naujųjų laikų ir Numizmatikos skyriams. Didžiausią radinių dalį sudaro (235 vienetai) neglazūruotos „miesto“ ir „raugo“ bei labai įvairaus laikotarpio glazūruotos keramikos frag-

mentai. Tyrimų metu rasti ir 34 XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios, XVII a. vidurio bei XIX a. vidurio – XIX a. II pusės plokštinių bei frizinių koklių fragmentai, 20 vienetų inventorintų stiklo dirbinių. Rasta 10 ypačiųjų radinių, daugiausia susijusių su vietoje XIX a. vykusia veikla (to laikotarpio muitinės plomba, grandinės fragmentas, spyna, gargažių fragmentų). Rasta ir gyvulių kaulų, kurie perduoti Vilniaus universiteto bioarcheologijos tyrimų centrui.

The Investigation at Bokšto St. 21A

During the 2020 investigation at Bokšto St. 21A in Vilnius, test pit 1 revealed 17th – mid-20th-century cultural layers up to 2 m thick overall (Fig. 1). Under a 25–30 cm thick layer of forest soil in the test pit lay a 50–80 cm thick, completely mixed 20th-century layer and under that, at a depth of 90–95 cm, an archaeologically valuable 50–80 cm thick, 18th–19th-century layer of fine sandy humus (Fig. 2). A 15–40 cm thick, very powdery, 17th–18th-century layer of construction rubble was found at a depth of 1.5–1.55 m in the layer (Fig. 3).

1 pav. Tyrimų vietų situacijos planas: 1 – 2020 m. žvalgytas plotas; 2 – 2020 m. perkasų vietos; 3 – rekonstruojama šiluminė trasa; 4 – užstatymo kontūrai 1938 m. plane. M. Mačiulio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation sites: 1 – area surveyed in 2020; 2 – 2020 trench sites; 3 – district heating line under reconstruction; 4 – structure contours in the 1938 plan.

Mindaugas Mačiulis

Tyrimai Pylimo gatvės rajone

2020 m. birželio–rugpjūčio mėnesiais Vilniaus senamiestyje esančioje Pylimo gatvėje, laikinai šiluminei trasai skirtų prieduobių įrengimo vietose iki projektinio gylio atlikti detalieji tyrimai bei žvalgymai. Taip pat pastatams Pylimo g. 5, Kalinausko g. 2A naujų šiluminės trasos įvadų vietose vyko detalieji tyrimai iki projektinių gylių. Tyrimų metu rankiniu būdu ištirtos 3 įvairaus dydžio perkasos. Iš viso perkasomis ištirtas 35,5 m^2 plotas. Laikinos šiluminės trasos įrengimo vietoje, skersai Pylimo gatvės važiuojamosios dalies iššvalgytas 13 m ilgio, 1 m pločio bei 0,7 m gylio plotas 1. Iš viso ištirtas 48,5 m^2 plotas (1 pav.).

Pylimo g. 5 / Kalinausko g. 2A. Kalinausko g. 2A, Pylimo g. 5 vieta patenka į istorinį Vilniaus 94 kvartalą. XVIII a. 4 dešimtmečio Fiurstenhofo miesto plane teritorijoje vaizduojami buvę mediniai (?) pastatai. Aplinkinė teritorija vaizduojama kaip buvę dirbami laukai. Sklypo P riba ribojasi su evangelikų reformatų valda (2 pav.). Tiriama teritorija intensyviau pradėta užstatinėti tik nugriovus miesto sieną. Šie pokyčiai atsispindi 1808 m. plane, kuriame užfiksuota dabartinė Pylimo gatvė, užstatyta perimetriniu užstatymu. Kitame 1808 m.